

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Lóher vagy vörös here. Erdélyi Károly. — A sójabab termesztési és használati módja. — Fialat vetések felültrágyázása istálló ganéjjal. — A tordai szarvasmarhatelep. — A háromszéki marhavész. — Deési gazdasági kiállítás. — Felhívás országos méhészeti egyesület alakítására. — Közlemények a magyar-óvári vetőmagvizsgáló és növény-életlani kísérleti állomás köréből. — Kérelem. — Vidéki gazdasági tudósítás: Szék. — Üzleti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Lóher vagy vörös here.

Ezt a mesterséges takarmánynövények között az első hely illeti meg, és méltán; mert az állatoknak legjobb és legtermészetesebb tápul szolgál; épen ezért az újabb időben sorompóba lépeit vetélytársai: a csibehur, csillagfürt, serradella, csalamádé (zöld tengeri) sat. sem tudták őt a versenytérről leszorítani. E most említett takarmány-növények csupán hízogatók, ha a vörös here alkalmatlan időjárás, vagy egyéb kedvezőtlen körülmények miatt nem sikerülne. A vörös herét még oly vidékekről sem szokták kiküszöbölni, hol a talaj és időjárási viszonyok tenyésztésére nem kedvezők.

A vörös here tehát egészen természetes és alkalmas táplálékot képez házi állataink számára akár zöld, akár szárított állapotban. Szereti azt ló és szarvasmarha, juh és kecske, sőt még a sertés is jóízűen megeszi és gyarapodik mellette. Hogy a zöld lóher mily nagyon előmozdítja a tejelést, azt minden gazdasszony tudja; épen ezért még a luczernánál is többre szokták becsülni, sőt e tekintetben még az oly igen magasztalt csalamádé sem mulja felül. De a vörös here nemcsak kitűnősége, hanem hozamának nagy tömege miatt is becsülendő, mely nyáron zöld, télen pedig szárított állapotban egyaránt etethető. A lóherés még mint legelő is igen jó szolgálatot tesz; a mennyiben általa jelentékeny mennyiségű takarmány megkímélhető az illető évszakban. Nálunk a lóher etetését közönségesen má-

jus hóban meg lehet kezdeni s a lekaszált here oly gyorsan nő, hogy egy nyáron három, sőt néha 4 vágást is ad. — Megfelelő mivélés és gondozás mellett néha már az elvetés évében meg lehet kaszálni.

A lóhere termesztése által azonban sokkal több és jobb takarmányhoz is juthatnának a gazdák, ha okszerűen látnának hozzá és annyi hibát nem követnének el. Némelyek ugyanis, azon reményben lévén, hogy ugy több takarmányt nyernek, a kaszálást igen későre szokták halasztani. Főlöszleges mondani is, hogy ezek teljes csalódásban vannak, kivált hogyha eljárásuk által jobb és értékesebb takarmányhoz is vélnek juthatni. Ilykép a takarmánynak legértékesebb részei, t. i. a levelek mennek veszendőbe, akár száraz, akár nyirkos legyen az időjárás. Száraz időben az alsó levelek elfonnyadván, lehullanak, mivel a tápanyag egyedül és kizárólag a növény felső részeihez vezetetik, igen nedves időben pedig a levelek nagyrésze elrothad és így a gazdára nézve mint takarmány teljesen megsemmisül. A herenövény bizonyos meghatározott számú levelekkel bír, melyek a virágok fejlődése alkalmával már teljesen kinöttek. E levelek a virágok megjelenése után csakhamar fonnyadni vagy rothadni kezdenek és pedig annál korábban és nagyobb mértékben, minél sűrűbb a herenövények állása.

Minél tovább halasztatik a lóhere lekaszálása, annál kevesebb, fásabb lesz annak a szára, következképp a marha is kevésbbé szereti, mert megrágni és megemészteni is nehezebben tudja.

Ha már az első kaszálás későn történik, annak az említett hátrányokon kívül még az a rossz következkése is lesz, hogy miatta a második kaszálás hozama jelentékenyen csökken.

A kaszálást rendesen akkor szokták foganatosítani, midőn a lóhere teljesen virágjában áll. Ez azonban nem helyes, mert akkor már sok rügy el is virágzott és a magképződés kezdetét vette; ez pedig a növényre, mint a takarmányra nézve hátrányos, a mennyiben a fejlődő magvak a levelek rovására min-

den erőt igénybe vesznek. E mellett megjegyzendő, hogy a lóherében a mag legcsekélyebb értékkel sem bír a marhára nézve, minthogy ennek gyomrán és belein megemésztetlenül jut keresztül, sőt — mint ezt számos kísérlet kiderítette — ez utjában még csiraképességét sem veszti el.

Sokkal czélszerűbb tehát a kaszálást korábban végezni; így bizonyosan finomabb és tápdusabb takarmányt nyerünk s a mennyiségben netán vesztenénk, azt a minőségben dusan visszkapjuk.

Azonban még az is kérdés, hogy a korábbi kaszálás mellett van-e veszteség a mennyiségben? Aligha; mert így egy kaszálással többet nyerünk s háromszori kaszálás bizonyára fog annyi takarmányt szolgáltatni, mint a mennyit a teljes virágzás bevétele mellett két vágás adott volna. Különösen tanácsos a korai kaszálás az esetben, ha a lóherést nem két, hanem három évig akarjuk használni. Ilyenkor azt sem igen szabad bevárni a kaszálással, míg a lóhere virágozni kezd.

A vörös here inkább a nyirkos, mint a száraz talajt szereti. A kötött, mély, öserőben gazdag agyag-, vagy agyagos homagtalajokban legjobban diszlik, főleg ha azok meszet is tartalmaznak. Altalajul leginkább szereti az olyant, mely nyirkos és ha nem is átnemesztő, de a nedvességet mégis magában tartó, hanem azért nem vizenyős. A feltalaj vagy termőréteg mély, porhanyó, dusan trágyázott és gyomtalan legyen. A szívós hideg agyagtalaj, mely úgy a fagy, mint szárazság által repedéseket kap, a vörös herének nem alkalmas; valamint a laza homoktalaj sem. A vörös here biztos tenyésztésének egyik feltétele végül a nyirkos meleg égélj. A száraz és hideg égéljat nem szereti; különösen a tavaszi hideg és száraz időjárás nagyon akadályozza fejlődésében.

Lóherések alapításánál a gazdák főbnyire akként szoktak eljárni, hogy a magot tavaszi gabonával vetik el és pedig vagy egyszerre, vagy később, midőn már a vetés pár hüvelyknyit nőtt. A legtöbben ezen utóbbi eljárást követik, még pedig azért, nehogy védnövényét a lóhere túlnője és elnyomja. Az csak fölötte ritkán történik, hogy a lóhere őszi gabonával vetetnék el; pedig így leginkább szokott sikerülni. A tavaszi gabonával elvetett lóhere, már azért sem részesül valami jó sorsban, mert a tavasziak alá közönségesen csak tavasszal szántatnak, a kikelt gyenge növény a szárazság miatt sokat szenved és gyakran meggyöngyösödik, midőn már néhány levele van. Ha a lóhere a már kikelt tavaszi vetésekre vették el, akkor természetesen attól nem kell tartani, hogy ez utóbbiakat túlnője és elnyomja; ellenben igen is félni lehet attól, hogy nem kel ki száraz időjárás mellett és ha kikel is, zord vidékeken mindig gyenge és silány marad. Ha a lóhere tavaszi védnövényével egyszerre vették el, azért nem kell attól félni, hogy ez utóbbi elnyomja s ha túlnövi is, a mi ritkán szokott történni, az még nem nagy baj, ellenkezőleg, a here annál szebb és bujább lesz a következő esztendőben; de ez esetben még az első évi takarmánytermés is tekintetbe veendő, főleg ha a learatott védnövény nem géppel csépellették ki. Mind a mellett legczélszerűbb a herét — mint már föntebb is mondva volt — az őszi

gabonára elvetni, így sokkal biztosabban kikel és tenyészik s a szárazság sem fog neki annyira ártani.

Czikkirónak egy ismerőse a vörös herét és a luczernát már évek óta az őszi gabonával veti és saját állítása szerint sohasem volt oka e miatt panaszkodni; ezen eljárása előnyös voltát leginkább a száraz években tapasztalta. Ily esetben a legheylesebb vetésforgás ez:

ugar trágyázva,	vagy: tak. répa, erősen trágyázva,
rozs lóherével,	gomborka, lóherével,
lóhere,	lóhere,
lóhere,	lóhere,
burgonya,	buza,
árpa,	burgonya.

Ha mégis tavaszi gabonával akarjuk elvetni a lóherét, akkor legczélszerűbb leend a következő vetésforgás:

takarmányrépa, erősen trágyázva,
árpa, lóherével,
lóhere,
lóhere,
őszi gabona,
burgonya.

A lóherések hozamának fokozására igen ajánlatos a gipszezés. A tapasztalás sokszor bebizonyította már, hogy a gipszel meghintett lóherések majdnem még egyszer annyi takarmányt szolgáltatnak, mint a nem gipszeztettek; miért is a lóherések gipszezése napjainkban mindinkább terjedni kezd. A gipszezés abban áll, hogy a lóherés finom lisztmű kénasavas mésszel — a mi a közéletben gipsznek nevezetik — egyenletesen meghintetik. Egy hectárra mintegy 3—4 hectoliter gipsz elegendő.

Hogy a gipszezés mely időszakban történjék, erre nézve a vélemények még igen eltérők. Legelterjedtebb nézet az, hogy gipszezni tavasszal, csendes langymeleg időben harmattal, vagy eső előtt legczélszerűbb. Némelyek pedig azt állítják, hogy legjobb e munkát tél kezdetén eszközölni és pedig azért, hogy a gipsznek a téli nedvesség is segítségére jöhetvén, az annál könnyebben föloldódjék.

A gipszezés előnyös hatásának okát Liebig következőleg magyarázza:

„A gipsznek olyannyira szembeűnő hatása a növények, különösen a hereneműek fejlődésére, a gipszszel behintett talajnak buja termékenysége részben azon alapszik, hogy a gipsz megköti, visszatartja a talajban azon ammoniak-mennyiséget, mely különben az elpárolgó nedvességgel elillan volna, sőt a gipsz még a légkörből is ammoniakat von el és juttat a talajhoz.“

Oly talajnemeken, melyek gipszet különben is tartalmaznak, a gipszezésnek nem nagy haszna van; hasonlóképek csekély hatása az a mély fekvésű visenyős földeken is. Ellenben a könnyű, mérsékelt nyirkosságú, meleg talajokon, melyek östermőerejéből még kizsarolva nincsenek, a gipszezés hatása valóban szembeűnő és elvitázhatatlan.

A lóheretermesztés hasznos volta mellett fényes bizonyítékot szolgáltatnak egy külföldi tekintélyes gazda következő

szavai: „Hogy a lóheretermesztés nem egy gazdaságnak valódi támasza s hogy az által a meggyengült talaj ismét jó karba helyeztetik, arról már több ízben volt alkalmam meggyőződhetni. Így pl. ismerek egy gazdaságot, mely az ugynevezett háromnyomású rendszer mellett annyira kizsaratlatott, hogy már alig termelt valamit s tulajdonosa végre is kénytelen volt potomáron eladni. A vevő az eddigi rendszertől eltérőleg, gazdaságát lóheretermesztésre alapította, szántóföldjeinek majdnem egy harmadát arra használta. Ezzel aztán az előbbi viszonyok teljesen megváltoztak, ugyannyira, hogy a gazdaság most két-háromszor annyit jövedelmez, mint annak előtte. A mi a háromnyomású rendszer mellett nem sikerült, az sikerült a lóheretermesztés által. Ennek segélyével a legsilányabb föld is termékenyvé tétett és pedig minden műtrágya és pénzaldozat nélkül.“

Erdélyi Károly.

A sójabab termesztési és használati módja.*)

Bár sokat irtak már e tárgyról, mégis gazdáink nagyobb része nincs még kellően tájékozva ezen — minálunk új kultúr-növény termesztési és használati módjáról. Időszerűnek tartom tehát e nagy jövőre hivatott növényről a leglényegesebb tudnivalókat néhány pontokba összefoglalva közölni; utasítván azokat, kik részletesebb tájékozást nyerni óhajtanak, boldogult Haberlandt Frigyes gazd. tanár (ezen növény lelkes ismertetője) által múlt évben kiadott ily című munkájára: „Die Sojabohne. Wien. C. Gerolds Sohn. 1878.“

A sójabab korán érő fajtái mindenütt diszlenek, hol a tengeri érett magot hoz; a sárga mongoli sója még a tengeri táján is feljebb megy. Délkelet felé legalkalmasabb a fekete chinai fajta, mely a legtermékenyebb. A tulajdonképeni bor- és tengeri klíma alatt a barna és a sárga fajta egyaránt diszlik.

Mivelés módja egészben véve hasonlít a törpe babéhoz; a szabad mezőn karó nélkül felnevelhető. Legjobban kedveli a mély rétegű, televényes, homokos vályogtalajt, meleg fekvésben, másod vagy harmadtrágyában. Sovány földre és friss trágyába ne vettessék. Egyik feltétel: a jó talajporhanyítás. A többire nézve nem válogatós, sem nem érzékeny. A sója megkivánja a nap teljes világosságát, azért szőlőbe vagy tengeri közbe nem való; sem nem türi a szomszéd vetemények beárnyékolását.

Vetés ideje május elejére, az ország déli részein április végére esik. Különben, a legtöbb babfajtánál edzettebb természetű lévén, a nem épen erős utófagy keveset árt neki. Mégis kerülni kell a sóját hideg földre vetni, mert ilyenben tudvalevőleg minden babfajta elrothad.

A vetéstávolsága változik a talaj és fekvés szerint: gazdag földben 50 centiméternyi kötelékben (4 növény 1 meterre), gyengébb talajon 35, 30, 25 centiméternyire ültettedik egymástól. Az utóbbi távolság csak igen közepes talajra szól; mert mi sem hátrányosabb az érésnek s a termés

* Ezen a „Gyak. mezőgazda“-ból átvett érdekes cikkre különösen felhívjuk t. olvasóink szives figyelmét. Szerk.

eredményére, mint a vetés sűrűsége. Lehet azonban a sorokat nagyobb szélességre is állítani, péld. 60 centiméterre egymástól, amidőn az egyes növények a sorokban 40, 30 centiméterre állíttatnak. A mag kettenként rakatik egy fészekbe, de csak egy növény hagyatik meg kifejlődésre

A mag mennyisége teszen 20—50 kilót hektáronként.

A termés mennyisége jelentékeny. A magzaporulat a 70-szeres és 200-szoros között ingadozik; átlagban 100-szoros termést ad.

Ámbar a mérsékelt nyirkosságot legjobban szereti, mégis a szárazságot is tűrhetően elszenvedi. Ha netalán a kánikulai forróság miatt némileg vissza is maradna, utóbb helyreüti, midőn a hőmérsék ismét alábbszáll és a csapadék kiadóbb lesz.

Az aratás déli vidékeken már augusztusban, a borklíma alatt szeptember elején, a tengeritáj felső határán szeptember végén, azontul még később történik. Tanácsos a magot már a mezőn jól kiérni hagyni; ha a még meg nem fásult szárat egy kis fagy is éri, a magvaknak ez nem válik kárára. Azután szellős, száraz helyre tető alá hozandó és sokáig szárában és hüvelyében utolérni hagyandó: ez lényeges kellék, ha teljesen érett, csirképes, kemény magot óhajtunk nyerni.

Haszonvételére nézve egyaránt tévedésben vannak, kik azt hiszik, hogy a sójabab csupán igen gazdag takarmánynövény, vagy hogy az a jómóduak asztalára való nyalánkság. A sója leginkább a kevésbé módos fogyasztók nagy tömege számára való és habár az egy ősrégi ázsiai kultúr-növény, úgy a jövő nemzedékek halálból Haberlandt-babjának nevezni és nagy becsben tartani fogják. Nem fog sok év eltelni és a sója méltó versenytársa leend a burgonyának, tengerinek és paszuly-nak. Sőt az utóbbin túl fog emelkedni, miután 30%-al több proteint és jól 6-szor annyi zsírt tartalmaz, mint a közönséges paszuly, melynél sokkal edzettebb és bővebb termésű.

Készítési módja emberi eledelre a következő: mint-hogy igen nehezen puhul meg, tehát legalább 24—48 óráig vízben áztatni kell, a mi után közönséges paszuly módjára egyszerűen megfőzetik és vagy eczettel salátának, vagy berántva, főzelék gyanánt készítettik.

Továbbá igen jó alkalmas kásaételnek, oly formán, mint a borsó-piré. — Ennyire terjed saját tapasztalásom. De olvastam, hogy a japánok ezen kását (náluk „miso“) némi további hozzáadásokkal téli eledelül fentartják és hajók felszerelésére stb. külön edényekben elrakják. Meglehet, hogy idővel nálunk is a sója — így elkészítve — a mezei munkások, favágók, hadsereg számára becses tartalékeledel gyanánt fog szerepelni.

Önkényt érhető, hogy a sójának mint takarmánynövénynek is nagy jövője lehet nálunk, ha majdán annyira elterjedve és szaporitva leend, hogy magja ezen célra drága nem lesz. Ez, valószínűleg, 3—4 év múlva már be fog következni. Mert nincs több oly tápláló (protein- és zsirgazdag) és oly bőtermő hüvelyes veteményünk, mint a sója: sem a lóbabó, sem a búkköny, sem a csillagfürt nem vetek dhetik vele.

Száraz szalmája a juhoknak takarmányul, azután alom gyanánt használható. Mint zöldtakarmányt azonban nem ajánl-

hatom, mert ennél jobbal rendelkezünk, ámbár ezen czélra is alkalmas.

Ennyit akartam a Haberlandt-babról, a hirneves sójáról közölni — óhajtvá, hogy ezen nagybecsű növény, az emberiség javára, mihamarább a legszélesebb elterjedést nyerhesse!

Fiatal vetések felültrágyázása istálló-ganéjjal.

A bécsi „Practischer Landwirth“ Dr. Wolf tanár jeles tollából a következőket közli:

A fiatal vetések istállóganéjjali felültrágyázása vagyis befedése jórészt inkább csak szükségből történik, mikor tudniillik a talajon utólagosan még javítani akarunk és mikor bizonyos okok miatt előbb, a maga idejében azt meg nem tehetjük, tehát helyre akarjuk pótolni a mulasztást. Az istállói ganéj rendszerint igen gyors és sokszor feltűnően kedvező hatással bír a vetések felültrágyázásakor, de e hatás legtöbbször csak az első évben mutatkozik, tehát nem tartós. Az a mezeigazda, ki olyan ritka körülmények közt van, hogy felesleges istállóganéjjal rendelkezik; vagy pedig az, ki nagy mennyiségű ganéját általában és lehetőleg gyorsan akarja használatba venni: azt kétségkívül előnyösen fogja felültrágyázásra használhatni, különösen oly növényekre, melyek a legbőségesebb növényi tápszerjuttatás mellett sincsenek kitéve a megdőlésnek s minőségileg sem veszítenek, pld. a törökbuza, káposzta, répa és hasonló növények.

Szintugy ajánlatos az istállóganéjjal való felültrágyázás télen oly helyen, hol a talaj már természeténél fogva porhanyó és melyet természettani tekintetben lényegesen javítani nem szükséges, vagy ha a trágyatakaró alatti téli nedvességet a talajnak lehetőleg sokáig meg akarjuk tartani, vagy az időjárás következtében a nagy hidegek káros befolyásától félünk.

Azonban az istállóganéjnak minden tekintetben való tökéletes kihasználása és értékesítése s a növényzetre való egyenlő és több éveken át tartó hatása csak akkor érhető el: ha a trágyát azonnal alászántjuk és általában a talajban jól szét osztjuk, hogy a föld alkatrészeivel bensőleg és jól vegyüljön. Mentől takarékosabban vagyunk kénytelenek bánni a rendelkezésre álló istállóganéjjal, annál inkább intve vagyunk, hogy az utóbbi eljárást kövessük és megtartsuk, — tehát, hogy a vetések felültrágyázását csak kivételes esetekben alkalmazzuk.

A tordai szarvasmarha telep.

Hiteles helyről értesültünk azon előnyökről, melyek a ministerium által tervbe vett szarvasmarha-telep Tordára való letelepítése mellett szólnak. A kincstár Tordán 800 holdnyi birtokkal bír, melyből körülbelül 300 hold kaszáló és 180 hold a legkitünőbb itató helyekkel ellátott első osztályu legelő; közvetlen szomszédságában áll a régi sóépület és körülbelül 100 darab lóra való istálló. A tisztak és cselédség részére szükséges épületek a meglévő s üresen álló épületekből minden nagyobb építkezés nélkül helyre állíthatók és így bátran mondható, hogy a fennevezett czélra alkalmasabb hely egész Erdélyben nincsen.

A háromszéki marhavész.

Márczius 29-én Márkos községében a marhavész által inficiált egyetlen telek minden kérődzői: szarvasmarhák, juhok, kecskék lebunkóztattak. A telek esendőri zárlat alatt van. A községben a mezei munkálkodás még nincs felszabadítva. A megyei alispáni hivataltól nyert tudósítások szerint ezen tudósítás napjáig, azaz április 4-ig újabb inficiálás nem történt.

A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet által 1879. októberében rendezendő ipar-, gazdasági és állatkiállítás szabályzata.

1.) A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet 1879. októberében rendezendő: „ipar-, gazdasági és állatkiállítás“ Szolnok-Dobokamegye Deés város területén rendeztetik.

2.) A kiállítás minden részére vonatkozó levelezések, kérések és a kiállítandó tárgyak: „Bovánkovics Gyula kiállítási titkár“ címéhez intézendők.

3.) A kiállítás Deés város területén, a polgári iskola termeiben, a csizmadia ipar-társulat nagy termében — mely egymaga 1100 □ méter — s ez épületek körüli szabad téreken rendeztetik. A szükséghez képest fedett helyiségek is fognak építtetni.

4.) A kiállítás 1879. október hó 18-án nyitattik meg s bezáratik ugyanezen év és hó 26-án, a megnyitás és bezárás kellő ünnepélyességgel fog megtörténni.

5.) Kiállíthatók az osztrák-magyar monarchiának a kiállításra méltó, mű, termény, szépművészeti tárgyai, tanszerei, gép- és gazdasági eszközei és minden néven nevezendő ipar-czikkei és állatai.

6.) A bejelentések 1879. április hó 1-től egész 1879. szeptember hó 1-ig fogadtatnak el; ezen határidőn tuli bejelentések is elfogadtatnak ugyan, de a rendező bizottság által szavatolás sem az előnyös elhelyezés iránt nem vállaltatik, sem pedig arról nem kezeskedhetik, hogy a határidőn túl bejelentett tárgyak a tárgysorozatba beiktattatnak.

7.) A kellő időben bejelentett tárgyak 1879. október hó 1-ig (kivéve gazdasági terménycikkek, ezek 1879. október hó 15-ig) okvetetlen ide szállítandók, ipar-czikkek, gépek és minden olyan bejelentett tárgyak, melyek romlásnak kitéve nincsenek, 1879. szeptember hó 1-től már elfogadtatnak és gondoztatnak.

8.) A kiállítás tiszta jövedelme a szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet javára fordíttatik, az elfoglalandó fedett és szabad térekért — kedvezményi téreket kivéve, melynek 1 □ méterje nem gazdasági egyleti tagoknak 1 o. é. frtért számíttatnak, mely összeg a bejelentés alkalmával egyidejűleg be- küldendő — díj nem fizettetik, köszönettel fogadtatik azonban minden oly tárgy, mely a kiállítás befejeztével az egylet javára adományoztatik. Ezen adomány a bejelentési ivre világosan bevezetendő. A szíves adományozók neve hirdalok utján közhírré tétetik, ugyan ily uton történend az egylet részéről a köszönetnyilvánítás is. Oly tárgyak azonban, melyek vissza kívántatnak, — miről a kiállítási titkár a bejelentés alkalmával egyidejűleg

értesítendő — a legpontosabban és gondosan becsomagoltatnak s a kitűzött helyre továbbittatnak. A kiállítók tartoznak tárgyaik elszállíttatása iránt, minden körülmények között a kiállítás befejezte utáni naptól számított 8 nap alatt, rendelkezni, ellen esetben ily tárgyak a kiállító költségére beraktározatnak, ha azok iránt azonban a kiállítás bezártától számított 30 nap alatt sem történend intézkedés, ily tárgyak mint az egyletnek ajándékozottak tekintetnek s az egylet javára szintén elárvereztetnek. Gazdasági termény, kertészeti növény és gyümölcsök pedig 3 nap alatt viendők el, különben mint ajándékozott tárgyak tekintetnek.

9.) A szokásos bejelentési ívek felszólításra mindenkinek készséggel megküldetnek.

10.) A kiállítóknak joguk van személyesen vagy megbízottuk által magukat képviseltetni, ezen képvisellel a rendező bizottság is megbízható. A kiállítandó tárgyak árai — ha azok eladásra is szánvák — a kiállítási titkárral közlendők, ki eladás esetén a beszedett összeget a kiállítónak 2% fáradságdíj levonása után pontosan megküldi. Az eladott tárgy csak a kiállítás befejezte után vitethető el.

11.) A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet által rendezendő: „ipar-, gazdasági és állatkiállítás“ rendező bizottsága a „Szolnok-Doboka“ című lapot választotta hivatalos közlönyeiül, mely a kiállítás minden mozzanatáról naponta fog tudósítással szolgálni.

12.) Kiállítási jutalmul a kitüntetendő tárgy tulajdonosa nagy ezüst, bronz-érmek és diszokmányt fog nyerni. Az állatkiállításnál pénzbeli jutalom is fog kiosztatni.

13.) A látogató közönség részére személyenként 10 kros bemeneti és 20 kros napi jegyek adatnak ki. Ezen kívül a kiállítás egész folyamára 1 o. é. frtos állandó jegyek is szolgáltatnak ki személyenként.

Iskolai növendékek tanáraik vezetése alatt a kiállítás folyama alatti szerda és péntek délutánján 4 órától a bezárásig a kiállítást díjmentesen megtekinthetik, e látogatás azonban a kiállítási titkárnál előlegesen bejelentendő.

14.) A kiállítási jutalmi nagy ezüst és bronz-érmek és diszokmányok, valamint egyéb pénzbeli jutalmak a Jury működésének befejeztével a jegyzőkönyv felolvasása közben a bezárás alkalmával fognak kiosztatni.

15.) A kiállítás 3 főosztályra oszlik: 1) Terménykiállítás. 2) Iparkiállítás. 3) Állatkiállítás, következő csoportozással:

Terménykiállítás: a) gyümölcsészet és haszonkertészet, b) mezőgazdasági termények, c) erdőtermények és fa-ipar, d) malom-ipar, e) élelmi cikkek, finomított italok és cukros gyümölcsök, f) szesz, nyerstermelés és borok.

Iparkiállítás: a) bánya-termékek, üveg, kő és vas-ipar, ásványok és ásványvizek és érc-ipar, b) fonó, szövő-ipar, ruházati tárgyak és női munkák, c) lábbeli készítmények és bőr-ipar, d) különböző iparcikkek, háztartási, szépművészeti, asztalos, esztergályos, kárpitos munkák, tanszerek és minden nevezendő iparcikkek, rajzok, olaj és porcellán festmények, e) gazdasági gépek és eszközök viz- és lóerőre és iparos szer-

Állatkiállítás. (1879. október 25. és 26-án.) 1.) Szarvasmarhák. a) Bikák (csak magyar faj) 1—3 évig. b) Tehén üsző (csak magyar faj) 1—3 évig. c) Kis bornyas fejős tehén 6 éves koráig (különös tekintettel a minőség és tejelésre) d) Hizott marha. 2.) Lovak. A kiállítási jutalmak kiosztását az állam vállalta magára, melyek a szokott módon a gazdasági egylet közbenjöttével 1879. október 25-én fognak kiadatni. Ezen alkalommal azaz 1879. október 25-én az eladásra kötelezett nagyobb számú lovak vezettetnek elő. 3.) Juhok, a) Tenyész berbécs. b) Tenyész juh 3 éven alóliak. c) Hizott ürü és juh. 4.) Sertések. a) tenyész kan, b) tenyész emse 3 éven alóliak, c) hizott sertés. 5.) Baromfiak.

16.) A terménykiállítási a) b) c) d) e) f) pont alatt érintett cikkek — a finomított italok és cukros gyümölcsök kivételével — ugyszintén az állatkiállítás, nem megyebeliek részéről diszokmányokkal fognak kitüntetni.

17.) A kiállítandó állatok által elfoglalandó minden méter térért 20 kr. díj fizetendő. A kiállító állatait a saját felelősége és gondozása alatt állítja ki. A kiállítási helyiségben gondoskodva lesz, hogy a kiállítók, állataik részére élelmi cikkeket jutányos árban kaphassanak.

18.) Az állatkiállítás 1879. október 25. és 26-án fog eszközöltetni, szükséges tehát, hogy a kiállítandó állatok már október 24-én délután a kiállítási helyiségbe elhelyeztessenek.

19.) A kiállított tárgyak a legnagyobb figyelemmel gondoztatnak és folytonos felügyelet alatt állanak.

Deésen, 1879. márczius hó 19-én.

A rendező bizottság elnöksége:

Br. Bánffy Dezső,

Szolnok-Dobokamegyé főispánja
mint kiállítási elnök.

Gr. Kornis Viktor,

szolnok-dobokamegyei lötenyészítő
bizottság elnöke, mint az állat-
kiállítás elnöke.

Voith János, } alelnökök.
Róth Pál, }

Bovánkovics Gyula,
kiállítási titkár.

Demeter Béla,
pénztárnok.

Felhívás országos méhészeti egyesület alakítására.

Egyesülés korunk jelszava. Az egyesülés üdvös voltát áldásdus következményeit mindenki érzi. Bármely téren tapasztaljuk azt, hogy minél többen s minél szorosabban közös munkára, közös előhaladásra vállelve sorakoznak, annál nagyobb az eredmény, annál biztosabb a siker, annál gyorsabban érnek célzt.

Egyesületünk célja a méhészetet, a gazdaság ezen arany bányáját azon polczra fölemelni, melyet ezen gazdasági ág jelentőségénél és jövedelmező voltánál fogva elfoglalni hivatva van, célja a méhészetet felvirágoztatni s okszerű méhészeti rendszer ismertetése és terjesztése által nemzetgazdasági ággá fejleszteni.

Mi a virágaink kelyheiből elillanó millókat összegyűjtetnő és hazánk javára, saját javunkra fordítani akarjuk; mi egy föltötte hasznos s mindenki által fontosnak elismert gazdasági ágat akarunk elterjeszteni széles e hazában.

A kitűzött célt elérni véljük szakközlönyök, értesítők, szakkönyvek kiadása és terjesztése, méhészeti muzeum alapítása, köz- és vándorgyűlések tartása, kiállítások rendezése, vándor-tanítók alkalmaztatása, termelési és fogyasztást árucsernek állítását méhészeti termények és eszközök adásvételének elősegítése, méhészeti eszközök, kaptárok gyárilag való készítése, a méhészet tudományának és gyakorlatának az iskolákban tantárgyul való behozatala által stb. stb.

Az akarat szép, de a kivitel nehéz!

Az országos magyar gazdasági egyesület, a nagymélt. m. kir. ministerium pártolását birjuk, az alapszabálytervezet ki van dolgozva, a haditerv kész, csakis az hiányzik, mi ezen nagy-szerű occupationál földolog — a hadsereg!

Kitűzött célunkhoz képest pedig, hogy egyfelünk az egész országra kihasson, az ország minden zugában kell, hogy képviselői legyenek. Egyletünk sikeres működése egyedül a nagy-érdemű közönség becses részvételétől függ.

Teljes bizalommal fordulunk tehát az ország minden polgárához, sziveskedjék az országos méhészeti egyesület tagjaul, jelentkezni egy-egy levelező lapon. De felkérjük különösen a lelkes, tanító, jegyző urakat, ugy a honoratiorokat általában, hogy lakhelyükön gyűjtsenek az országos méhészeti egyesület-be tagokat.

A rendes tagsági díj évenként 2 frt, az alapító tagsági díj pedig egyszer mindenkorra 30 forint.

Egyelőre csakis a bejelentést kérjük Kriesch János mű-egyetemi tanárhoz (Budapest, VIII. ker. naputca 13 sz.) mint a szervező bizottság elnökéhez beküldeni. Az egyesület megalakulási napja a jelentkező tagok számához képest fog közzé tétetni.

Azon biztos reményben, hogy az, a mi más nemzeteknél oly fényesen sikerült, Magyarországon is keresztül vihető leend, bátorodik mindenkit a közös munkálkodásra felhívni

az országos méhészeti egyesület
szervező bizottsága:

Bálintfy Pál, Kriesch János,
Borszéki Soma, Kühne Ferencz.
Dömötör László, Dr. Pertsy Ferencz.

Közlemények a magyar-óvári vetőmagvizsgáló és növényéletani kísérleti állomás köréből.

Hogy a kereskedés körüli ellenörködés mily jelentőséggel bír, e mellett leginkább szól azon körülmény, hogy a magkereskedők maguk is felkarolják az eszmét, és önként vetik alá magukat az ellenörzésnek. Ujabbán ismét szerződésre lépett az állomással Csiky Imre magkereskedése Kolozsvárott ugyanazon feltételek alatt, mint a budapesti Mauthner-czég kötelezvé magát a nála vett magvakat azon esetre visszavenni, ha azok az állomáson megvizsgáltatva, bármely irányban nem bizonyulnának megfelelőeknek.

A gazdákon már most a sor, saját érdekükben az illető

magkereskedők önvállalta kötelezettségüket fel is használni. De bárkitől vegyenek magot, kívánják meg, hogy a maghasználatosságáért kezességet vállaljon. Egyáltalán kívánatos lenne, hogy vakon ne adjanak hitelt azon phrasisnak, melyet majdnem minden magárjegyzéken megtalálunk azon czégeknél is, melyek magukat az ellenörzésnek hivatalosan alá nem vetették, miszerint a mag csiraképességeért felelősség vállaltatik; vagy pedig annak, hogy minden árjegyzékben a löhere és luczerna után ott áll, hogy „arankamentes“, mert ezen kitétel dacára is, árultatik arankatartalmas mag; mint ezt az állomás rövid fennállása óta is már bebizonyította, még pedig nagyobb véteínél.

Együttal figyelmeztetni kívánom a gazdaközönséget, hogy a fűmagvak vételénél különösen óvatosak legyenek, mert az állomás már eddig is azon tapasztalatra jutott, hogy sok fűmag, mely nálunk kereskedésbe jön, vagy nem tiszta, vagy nem is az, melynek árultatik. — Végre azon kérésem lenne a gazdaközönséghez, sziveskedjék magvak beküldésénél mindenkor a czéget is kitenni, honnét az illető mag vásároltatott; hogy így adatok gyűjtethessenek, honnét milyen mag kerül ki. (G. I.)

Deininger Imre.

Kérelem.

Alólirott, mint a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetben az állatkór- és gyógytan ez idei előadója, a bonczterem és állatkóroda kezelője, tisztelettel felkérem a t. birtokos urakat és egyáltalán az állattartó közönséget, miszerint az állatállományaikban esetleg előforduló döglések után esett hullákat, vagy azoknak részeit — mint tüdőt a szívet, gyomrot a beleket, májat, lépét, hasnyálmirigyet, veséket, anyaméhat stb. — a mennyiben azt a távolság és egyéb körülmények megengedik, ezen tanintézethez kórboncz vizsgálatra beküldeni sziveskedjenek, a hallgatóságnak leendő bemutatás végett.

Kívánatra — vizonzásul — a bonczlelet és az abból alkotható kórboncz vélemény szóval vagy írásban, teljesen díj nélkül megadatik.

Kérelmemnek a gazdasági tanügy iránti nagy fontosságát indokolni, teljesen fölöslegesnek vélem.

Ohajtom tudatni továbbá az érdeklődő közönséggel, hogy a tanintézet állatkórodájára ezután is felvételnek beteg állatok gyógykezelés végett, a hallgatóságnak nyújtandó gyakorlat céljából, a hol is a leggondosabb gyógykezelésben és kiváló gondozásban részesítettnek.

Ugy szintén végeztetnek — a hallgatóság szemléltetésére — mindenféle, az állatgyógyászat- és sebészet körébe vágó műtétek (operatiók), mint herelés, anglizálás, arabizálás, légesönyítás (nagy foku torokloboknál, az állat életének megmentésére), inmetzés stb. és mindenféle pataműtétek s esetleg szükségeltető szarvesonkitások stb.

Kolozsmonostoron, 1879. ápril hó 3-án
teljes tisztelettel

Szakács Péter,

tanársegéd, mint az állatkór- és gyógytan előadója.

A kertészeti szakosztály

közelebbi ülését szerdán, ápril hó 9-én délután öt órakor fogja az egyleti irodában megtartani. Főtárgy: Az oltásról és oltó viaszról.

Az elnök.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Szék, 1879. ápril hó 3.

Mondhatni semmi telünk sem volt, a december közepén hullott kevés hó február elején már végkép eltakarodott s azóta eső, hó és fagygyal váltakozó rossz idő jár, mi úgy a téli, mint a tavaszi munkánkban nagyon gátolt és csak legujabban fordult jobbra. A zavaros idő miatt még juhaink sem hajtottak legelőre; takarmány-készletünk azonban elég van. — Dacára a gyenge télnek, őszi vetéseink elég jól teleltek, hacsak a márcziusi fagy és többszöri havazás nem tett kárt bennök. Az egy pár napi kedvező időt használván, a verőfényes magas fekvésű helyeken kevés tavaszbuza és zab vetetett; az első vetés február közepén történt tavaszbuzával. A föld vízzel telt és a meleg idők hiánya miatt, rétjeink és legelőink még alig indultak zöldülésnek. Szőlőink még fedve vannak, gyümölcsfaik elég jól teleltek, de még nem indultak ujlásnak; egyszóval még az egész természet aludni látszik. Házi állataink egészségesek, kivéven a juhokat, melyekből 10—15% mételyben elhullott, ellésük rendszeren folyik. Termények ára alatt áll, marhák ára közepes.

Kiss Sándor.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjuciaz Budapest, mart. 29—ápril 5-ig. 1879.

Buza gyenge üzlet, árak tartva, forgalom 65,000 metermázsa, ár 8.85 ft.

Rozs gyenge üzlet, forgalom 2000 metermázsa, ár 5.90 ft.

Árpa, csekély kereslet, forgalom 2000 metermázsa, ár: takarmány-árpa 5.40 ft, seres árpa 7.50 ft.

Zab gyenge üzlet, forgalom 2000 metermázsa, ár 5.70 ft.

Törökbuza közepes kereslet, forgalom 12000 metermázsa, ár 4.75 ft.

Repcze lanyha. Névleges ár 13¼ forint.

Gyapju üzlet jelentéktelen.

Gabona-árak:

minimum és maximum	Budapest ápril 5.	Bécs ápril 5.
Buza	8.15 — 9.90 ft	8.40 — 10.60 ft
Rozs	5.90 — 6.40 ft	6.60 — 7.10 ft
Árpa takarmány	5.20 — 5.45 ft	5.00 — 5.30 ft
Árpa szeszfőzésre	6.10 — 6.90 ft	— — —
Árpa seres	7.20 — 8.20 ft	7.00 — 10.60 ft
Zab	5.65 — 5.85 ft	5.90 — 6.75 ft
Repcze	13.00 — 13.25 ft	13.25 — 14.00 ft
Törökbuza	4.70 — 4.85 ft	5.20 — 6.80 ft

Budapesti marhavásár ápril hó 3-án Összes felhajtás 2622 darab nagy- és 1209 darab apró matha. Ebből

eladatott: 67 drb. bika, 1028 drb. ökör, 668 drb. vágó tehén, 120 drb. fejős tehén, 9 drb. bival, 790 drb. borju, 1209 drb. bárány. — Arak: bika darabonként 80—175 ft, ökör páronként 200—390 ft, vágó tehén páronként 150—280 ft, fejős tehén darabonként 74—180 ft, bival páronként 120—190 ft, borju darabonként 12—30 ft, bárány páronként 5—7 ft. Husarak 100 kilonként: ökörhús 46—51 ft, tehénhús 44—47 ft, borjuhús 60—80 ft, bivalhús 30—40 ft.

Bécsi marhavásár mártius 31-én Összes felhajtás 2052 darab és pedig 1590 drb. magyar, 251 drb. lengyel és 211 drb. német fajta, melyből 1979 drb. ökör, 28 drb. tehén, 17 drb. bika és 28 drb. bival. Arak 100 kilonként: magyar hizó 50—57½ ft, lengyel 52—55 ft, német 52—58 ft, tehén 50—52 ft, bika 48—54 ft, bival 40—49 ft. Lábán darabonként 105—210 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár ápril hó 4-én (Az első magyar sertésbizalmó részvénytársaság jelentése). A sertésállomány ismét növekedett és Kőbányán eddig elő nem fordult magasságot ért el és dacára, hogy a kész áru kevés, a lanyha üzlet és a bodenbachi határzár lenyomta az árakat.

Jegyzett árak: magyar sertés nehéz 42—43 kr, könnyebb 41—42 kr. Vidéki sertés 39½—40 kr, szerbiai makolt 38½—39 kr., oláh 38—38½ kr, süldő 36½—37½ kr., netto súly kgrként. Állomány: mart. 28-ról maradt 71,220 drb. Felhajtott: Alföldről hizott 3110 drb., kövér 3150 drb., sovány — drb., Erdélyből 520 drb., Szerbiából 3650 drb., Oláhországból 3770 drb., vidéki felhajtás 230 drb., magyar államvasutal 1270 drb., összesen 15,700 darab Elhajtott: Felföldre 550 drb., Bécsbe (mult héten 953 drb.) 3570 drb., Prágába 1020 drb., Bodenbach felé — drb., Ruttek felé 1370 drb., Mainz és Stuttgart felé — drb., budapesti fogyasztás 2790 drb., kőbányai szalonnasertés — drb., összekötő vasuton 420 drb., összesen 9720 drb. Marad állomány 77,200 drb., A részvénytársaságokban 12,220 drb. van elhelyezve.

Disznózsir élénk forgalom, kész áru hordóval együtt 49—50 forint, ápril—június havi kötésben hordó nélkül 47—48 forint.

Szalonna üzlet közepes, vidéki szalonna 39½—41 ft, városi áru 44—45 ft, füstölt szalonna 50—51 ft.

Bécsi sertésvásár április 1-én. Összes felhajtás 4789 darab és pedig 139 drb. nehéz, 1535 drb. közepnehéz és 1858 drb. süldő; melyből 1306 drb. magyar, 1858 drb. orosz-lengyel, 1398 drb. szerb és 227 drb. oláh fajta. Arak 100 kilonként: nehéz 37—41 ft, közepnehéz 33—36 ft, süldő 30—38 ft, szalonna és zsir 50—53 ft. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 litor felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (14—52.)

Ilat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

(1.)

Figyelmeztetés.

(14—52.)

A t. cz. közönség becses figyelmét felhívjuk, miszerint tűz- és jégkár elleni biztosításokat, ugy az ember életére, különféle módozatokban tehető biztosítási ajánlataikat, közvetlen a főügynökségnél, vagy az illető al-ügynök uraknál eszközölni, respective foganatosítani sziveskedjenek.

A kockázások szigorú felügyelet alatti elvállalása és az ügy pontos kezelése — azon üdvös és bizalmat gerjesztő — eredményt mutatják fel, hogy a károk szabályszerű és gondossággal párosult megtérítése mellett — a részvényesek évenként — mindig jelentékeny osztalékban részesíttetnek.

A részvények jelenlegi értéke 2200 frt, noha a befizetett összeg csak 315 frt.

**Az első magyar általános biztosító társaság
kolozsvári főügynöksége.**

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déás	april 4	420	375	330	—	132	255	320	100	200	32
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Mehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz.-Miklós	mart. 29	750	680	400	375	225	400	155	190	—	32
Kolozsvár	april 3	465	335	340	—	166	285	150	180	300	42
K.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Bzeben	april 4	540	440	340	340	190	290	160	290	300	40
Egesevár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	april 3	387	280	330	185	150	245	130	50	260	40
Sz.-Udvarhely	april 1	600	425	375	—	200	350	200	40	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljesítés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52									
	széri hirdetésnél									
	fizetendő forint									
$\frac{1}{16}$ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
$\frac{1}{8}$ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
$\frac{1}{4}$ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
$\frac{1}{16}$ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
$\frac{1}{16}$ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai

és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.